

Γενεές αλληλοκοιτάζονται με αηδία

ΠΑΡΟΤΙ η ταινία του Γιάννη Οικονομίδη λειτούργησε για όσους την είχαν δει ως κράχτης της παράστασης της ΕΘΑΛ, ας την αφαιρέσουμε από τη σημερινή μας κουβέντα. Ας μην ξεφύγουμε από τη συνηθισμένη διπολική θεατρική πραγματικότητα, όπου το κείμενο ως αφετηρία και η παράσταση ως το τελικό αποτέλεσμα προσδιορίζουν την πορεία των δημιουργών.

Το κείμενο του Γιάννη Οικονομίδη διαπραγματεύεται το θέμα της αποτελεμάτωσης, της διακοπής της συνέχειας, της ακύρωσης του μέλλοντος. Το «σπιρτόκουτο» δεν είναι απλώς ένα οικογενειακό σπίτι, είναι μοντέλο της κοινωνίας, όπου οι γενεές αλληλοκοιτάζονται με φρίκη και αηδία...

Όπου τα οράματα για το μέλλον είναι θνησιγενή και δεν πείθουν ούτε αυτούς που τα εξαγγέλλουν... Όπου οι ανθρώπινες σχέσεις δεν προσφέρουν σ' αυτούς που σχετίζονται παρά μόνο εξοτιωτικό εκνευρισμό... Όπου οι άνδρες, παρά το βίαιο σεξισμό, έχουν ευνοηχιστεί από κάθε δύναμη... Όπου οι γυναίκες έχουν χάσει το άλλοθι της μητρότητας... Και όμως οι άνθρωποι συνεχίζουν να σχετίζονται, να οραματίζονται, να αλληλοκοιτάζονται...

Το «Σπιρτόκουτο» του Οικονομίδη δεν φωτογραφίζει το σήμερα, δεν εννοεί ότι τώρα έχουμε φτάσει στο αποχωρήτο, δεν έχει τέτοια γραμμική αντίληψη του χρόνου. Περιγράφει μια επαναλαμβανόμενη κατάσταση στην οποία ο άνθρωπος έχει την τάση να παγιεύει τον εαυτό του ξανά και ξανά, ανεξαρτήτως συγκεκριμένων χωροχρονικών συνθηκών. Ο εγκλωβισμός και ο αλληλοσπαραγμός, Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Άλμπι, Οικονομίδης.

Όμως, όπως οι θεατρικοί συγγραφείς που μόλις ανάφερα χρειάζονταν να δώσουν στο διαχρονικό τους θέμα χωροχρονική, κοινωνική, εθνική και γλωσσική συγκεκριμενοποίηση, έτσι και ο Γιάννης Οικονομίδης ντύνει το έργο του με τη νεοελληνική πραγματικότητα της τελευταίας δεκαετίας. Δεν χρειάζεται να αναφέρει πολλά στοιχεία αυτής της πραγματικότητας, το λειτουργικό ρόλο σύνδεσης του διαχρονικού με το σύγχρονο αναλαμβάνει η γλώσσα. Είναι ο φορέας της ομαδικής ασέβειας, του κομποδομημένου ψυχισμού των προσώπων του έργου, της οργής που έχει χάσει το συγκεκριμένο της στόχο και κατευθύνεται παντού. Είναι το αποτέλεσμα της αφαίρεσης του ήθους και του πνεύματος από το λόγο.

Ο σκηνοθέτης Μηνάς Τίγκιλης εκτίμησε και επέλεξε το κείμενο ως έχον θεατρικές δυνατότητες. Μεγάλο ρόλο στη μεταφορά του κειμένου στο θεατρικό περιβάλλον έπαιξε ο Εδουάρδος Γεωργίου, τα σκηνικά του οποίου πάντα συνδυάζουν ρεαλισμό και κονσποκουλισμό. Στήνοντας τους δύο τοίχους του «σπιρτόκουτου» ο σκηνογράφος δημιουργεί μια γωνιά, ένα αδιέξοδο, ένα σύμβολο παγίδευσης. Εκεί παίζουν οι βασικές σκηνές του πιο εγκλωβισμένου προσώπου του έργου του Δημήτρη (Παναγιώτης Λάρκου), καθώς και στο οικογενειακό τραπέζι, όπου ο Γεωργίου βάζει μια πινελιά, ένα πετσετάκι, το οποίο

σαρώνεται στους τρομερούς καβγάδες και πάλι τοποθετείται, ακόμα ένα μικρό σύμβολο επανάληψης των παθών. Το σκηνογραφικό και σκηνοθετικό φινάλε όταν η σκηνή γεμίζει με πεταγμένες χάρμα φωτογραφίες, ωσάν να διαλύεται το τελευταίο σύμβολο της οικογενειακής εστίας, το οικογενειακό άλμπουμ, είναι δυνατό.

Ο Παναγιώτης Λάρκου κάνει σπουδαία δουλειά στον κεντρικό ρόλο του έργου. Ακυρώνει τον ήρωά του ως οικογενειάρχη, καθώς κάθε άλλο παρά άρχει στο «σπιρτόκουτό» του. Συνεχίζει μια νεοελληνική θεατρική παράδοση που κρατάει ακόμα από τη «Αυλή των θαυμάτων», δημιουργώντας ένα ονειροπόλο με άκυρα όνειρα καταδικασμένο να μην ξεφύγει ποτέ απ' όσα τον πνίγουν. Τον συμπάσχει και τον εκθέτει ταυτόχρονα. Κρίμα που ο σκηνοθέτης επέλεξε να κάνει τους τόνους της παράστασης αδιάκοπα ψηλούς, συχνά αισθανόμουν ότι οι κραυγές δεν ήταν ο καταλληλότερος τρόπος να αποδοθεί η ένταση του λόγου.

Εξάλλου, το δράμα που παίζεται στο «σπιρτόκουτο» της οικογένειας δεν οδηγεί στη διάλυσή του, αυτό θα ήταν αντίθετο στο κύριο μοτίβο του Οικονομίδη, το μοτίβο του εγκλωβισμού. Τη μονοτονία της

επαναλαμβανόμενης σε καθημερινή βάση σύγκρουσης εκφράζει με τη μονοχρωμία της φωνής και της συμπεριφοράς της η Βασιλική Κυπραίου (Μαρία). Ο Φώτης Γεωργίδης (Λουκάς) κάνει στην κύριά του σκηνή ένα τηλεφωνικό μονόλογο, ενεργοποιώντας όσες λειτουργίες της γλώσσας του έργου αναφέραμε πιο πάνω. Η συναισθηματική και η ηθική αναπηρία του ήρωά του, καθώς και της Κικής της Άντριας Ζένιου, τσιμεντώνουν τους τοίχους του «σπιρτόκουτου» όπου είναι παγιδευμένοι οι γονείς τους. Ο Λευτέρης Σαλωμίδης (Γιώργος) μου φάνηκε να μην παίζει με όλη την υποκριτική δύναμη που διαθέτει (την ολόκληρη τη γνωρίσαμε στη «Βρομιά» και στις «Πέτρες στις τσέπες», οπότε έχουμε μέτρο σύγκρισης). Ο Στέλιος Ανδρονίκου πρόλαβε να ολοκληρώσει τον αναγνωρίσιμο τύπο στο συγκριτικά μικρό ρόλο του Βαγγέλη.

Η Μαρία Θεοχαρίδου (Μαργαρίτα) και η Έλενα Καλλίνικου είχαν σκηνές μικρής διάρκειας και ψηλής έντασης.

«Σπιρτόκουτο» του Γιάννη Οικονομίδη από την ΕΘΑΛ.

Σκηνοθεσία: Μηνάς Τίγκιλης. **Σκηνικά/Κοστούμια:** Εδουάρδος Γεωργίου. **Σχεδιασμός φωτισμού:** Παναγιώτης Μανούσης **Μουσική Επιμέλεια:** Μηνάς Τίγκιλης **Βοηθός σκηνοθέτη:** Γιάννης Αντωνίου. **Παίζουν:** Παναγιώτης Λάρκου, Βασιλική Κυπραίου, Λευτέρης Σαλωμίδης, Στέλιος Ανδρονίκου, Φώτης Γεωργίδης, Μαρία Θεοχαρίδου, Άντρια Ζένιου, Έλενα Καλλίνικου.

Θέατρο

THE NONAS ΜΟΛΕΣΚΗ